

Kantelu 107/2014 (Complaint 107/2012) (Merits 107/2014)

Kolmas Suomen sosiaalioikeudellisen seuran kantelu koski Suomen kollektiivisia irtisanomisperusteita. Seuramme katsoi, että vetoamalla irtisanomisen perusteena taloudellisiin ja tuotannollisiin syihin, työnantaja voi Suomessa irtisanoa työntekijänsä liian helposti ja sen vuoksi Suomi rikkoo peruskirjan 24 artiklaa, joka koskee työntekijän irtisanomissuojaa.

Euroopan neuvosto pyysi Suomen hallitukselta vastinetta kanteluamme, jonka Suomen hallitus antoi. Hallitus vastusti kanteluamme ja katsoi, että Suomen työsopimuslain mukainen kollektiivinen irtisanomissuoja täyttää peruskirjan vaatimukset.

Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea käsitteli kantelumme ja antoi päätöksen, joka tuli julkiseksi vuonna 2017 (Merits 107/2012):

1. Komitea muistuttaa, että 24 artiklan mukaan pätevänä syinä työsopimuksen päättämiseksi pidetään työntekijän kelpoisuuteen tai käyttäytymiseen liittyviä syitä ja tiettyjä taloudellisia syitä.
2. Irtisanomisen taloudellisten syiden on perustuttava yrityksen, toimipaikan tai yksikön toiminnallisiin vaatimuksiin.
3. Arviointi perustuu kansallisten tuomioistuinten laintulkintaan.
4. Tuomioistuimilla on oltava toimivalta tutkia tapaus irtisanomisperusteiden taustalla olevien taloudellisten tosiseikkojen eikä pelkästään oikeudellisten kysymysten perusteella (päätelmät 2012, Turkki)
5. Mitä tulee Suomen sosiaalisten oikeuksien seuran väitteeseen, jonka mukaan Suomen lainsäädännössä sallitaan irtisanominen taloudellisin perustein silloinkin, kun yritys ei ole perusoikeuskirjan vastaisissa taloudellisissa vaikeuksissa, komitea toteaa, että 24 artiklassa käytetty termi "toiminnalliset vaatimukset" voi kattaa monia erilaisia tilanteita.
6. Erityisesti termi "toiminnalliset vaatimukset" voi kattaa teolliset tai strategiset toimenpiteet, joita yritys pitää tarpeellisina kilpailukyvyyn säilyttämiseksi tai parantamiseksi globalisoituneilla markkinoilla, vaikka yritys ei sinänsä olisikaan taloudellisissa vaikeuksissa.

7. Perusoikeuskirjan 24 artiklassa edellytetään tasapainon löytämistä sen välillä, että työnantajilla on oikeus johtaa yritystään parhaaksi katsomallaan tavalla ja että työntekijöiden oikeuksia on suojeltava.
8. Komitea katsoo, että Suomen lainsäädännössä on löydetty tällainen tasapaino; Se toteaa, että työsopimuslain mukaan työnantaja voi irtisanoa työntekijän taloudellisella tai tuotannollisella perusteella, mutta lisäksi siihen on oltava pätevä ja painava syy ja työn on täytynyt vähentyä olennaisesti ja pysyvästi.
9. Lisäksi se mainitsee tekijät, jotka on otettava huomioon arvioitaessa, täyttääkö irtisanominen edellytykset: kysynnän väheneminen, vanhentuneet tuotteet, lisääntynyt kilpailu tai yrityksen rakenneuudistus.
10. Mitä tulee työvoiman ulkoistamiseen tai vuokratyövoiman käyttämiseen taloudellisista syistä tapahtuneen irtisanomisen jälkeen, komitea katsoo, että tällainen käytäntö voisi olla perusoikeuskirjan 24 artiklan vastainen.
11. Komitea panee kuitenkin merkille, että Suomen lainsäädännössä säädetään tietyistä takeista, erityisesti velvollisuudesta ottaa uudelleen palvelukseen taloudellisin perustein irtisanotut työntekijät, jos työnantaja tarvitsee uusia työntekijöitä yhdeksän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, samaan tai samankaltaiseen työhön, jota työntekijät olivat tehneet, ja panee lisäksi merkille kansallisten tuomioistuinten toimivallan tutkia irtisanomistapauksia, myös irtisanomisten taustalla olevien taloudellisten tosiseikkojen osalta.
12. Komitea huomauttaa, että työtuomioistuimen päätöksen mukaan työvoiman ulkoistaminen tai vuokratyöntekijöihin turvautuminen voidaan sallia taloudellisin perustein tapahtuneen irtisanomisen jälkeen, jos sitä ei käytetä työnantajan omien työntekijöiden suojan kiertämiseen (työtuomioistuimen päätös, 2007:103).
13. Komitea muistuttaa, että viimeisimmässä raportointijärjestelmää koskevassa päätelmässään komitea totesi, että Suomessa tuomioistuimet päättävät, täytyvätkö irtisanomisen laillisuuden edellytykset.
14. Lisäksi se totesi aiemmin, että koko Suomen tilanne on tältä osin perusoikeuskirjan 24 artiklan mukainen (päätelemät 2012).

15. Komitea katsoo, että Suomen sosiaali oikeudellinen seura ei ole esittänyt uusia seikkoja, joiden perusteella komitea muuttaisi aiempaa tilannearviotaan.

Komitea katsoo, että perusoikeuskirjan 24 artiklaa ei ole rikottu

JOHTOPÄÄTÖS

Näistä syistä komitea

- ottaa valituksen yksimielisesti tutkittavaksi;

ja toteaa:

- yksimielisesti, että perusoikeuskirjan 24 artiklaa ei ole rikottu.
- yksimielisesti, että palauttamista koskevaa perusoikeuskirjan 24 artiklaa rikotaan.